Prima instanță: Judecătoria Bălți sediul Fălești (judecător R.Holban)
Dosarul nr.2a-435/24 (nr.2-23108064-03-2a-26042024)

CURTEA DE APEL BĂLŢI
Colegiul Civil şi de Contencios administrativ
D E C I Z I E

29 noiembrie 2024 **mun. Bălţi**

În componența:
Preşedintele ședinței, judecător **Elena Grumeza**
Judecătorii **Natalia Chircu, Dumitru Corolevschi**
Grefier **Cristina Țurcanu**

examinând în ședință judiciară cererea de apel declarată de avocatul Dzicovscaia Odetta în interesele apelantei Botezat (Caraiman) Viorica,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Primăria Baraboi, raionul Dondușeni către Botezat (Caraiman) Viorica, intervenienți accesorii Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Dondușeni, Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Briceni privind decăderea din drepturile părintești,

împotriva hotărârii Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 30 ianuarie 2024,-

constată:

Pretențiile reclamantului:

La 27.07.2023 Primăria comunei Baraboi raionul Dondușeni s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Botezat (Caraiman) Viorica, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Dondușeni privind decăderea din drepturile părintești.

În motivarea acţiunii reclamantul a indicat că la 17.08.2022 Autoritatea Tutelară Locală Baraboi a petrecut şedinţa echipei multidisciplinare în care a fost examinată situaţia copiilor minori ***** a.n. *****, ***** a.n. *****, copii aflaţi în situaţie de risc, întocmindu-se evaluarea iniţială copiilor.

Conform adeverinţei de naştere a copilului minor ***** a.n. *****, IDNP: ***** ca părinţi sunt înscrişi: tata *****, IDNP ***** şi mama Caraiman Viorica, IDNP *****.

Conform adeverinţei de naştere a copilului minor ***** a.n.*****, IDNP ***** este înscris: tata *****, IDNP ***** şi mama Caraiman Viorica, IDNP *****.

La ***** tatăl copiilor a decedat, fapt confirmat prin actul de deces ***** din *****.

Autoritatea tutelară locală în cadrul investigării cazului asupra copiilor minori aflaţi în situaţii de risc a stabilit următoarele: în urma evaluării iniţiale a copiilor s-a constatat, că copii se află în pericol eminent, deoarece nu sunt hrăniţi, sunt murdari, copii au pediculoza, mama Caraiman Viorica este în conflict permanent cu fiica minoră *****. La 02.08.2022 fiica a spart geamul de sticlă de la uşa de intrare, pentru care fapt au fost sesizaţi de IP Donduşeni. Mama copiilor este bolnavă, stă la evidenţă la medicul *****, are *****

Conform evaluării iniţiale a copiilor din 17.08.2022 s-a constatat pericol eminent: copii nu sunt hrăniţi, nu sunt îngrijiţi, copii sunt cu pediculoză, mama nu este capabilă să îngrijească.

Conform dispoziţiei ATL Baraboi nr. 23/G, 24/G din 17.08.2022 copii minori ***** şi ***** au fost luaţi imediat de la mama Caraiman Viorica. Conform dispoziţiei ATL Baraboi nr. 25/G, 26/G din 17.08.2022 copii au fost plasaţi de urgenţă în serviciu de tip familial pe termen 72 ore, cu prelungirea termenului de plasament până la 45 zile.

Conform raportului de evaluare complexă a familiei Caraiman se constată că este formată din mama Caraiman Viorica şi copii minori ***** a.n. ***** şi *****, a.n. *****. Tatăl copiilor ***** a decedat la ***** în urma ***** Mama copiilor Caraiman Viorica are *****. Este credulă, s-a implicat în jocuri cu escrocii care au deposedat-o de bani de peste douăzeci şi cinci mii lei, bani care i-a fost daţi de soacra sa *****, ulterior mai luând un împrumut, considerînd că va mai câştiga bani. Toţi banii pe care-i primeşte şi anume pensiile de urmaş a copiilor şi ajutorul social nu sunt folosiţi pentru necesităţile copiilor, dar sunt transmiși escrocilor. Copii rămân complect neglijaţi, duceau foame, nu erau îngrijiţi în privinţa igienei personale, nu erau supravegheaţi.

Conform caracteristicii pe numele lui Caraiman Viorica, se constată că manifestă un caracter instabil şi impulsiv. Nu are un loc de muncă. În societate se comportă inadecvat. De nenumărate ori comportamentul său a fost discutat la comisia multidisciplinară. Totodată pe cazul dat a fost intentată o cauză penală în privinţa lui Caraiman Viorica în baza art.201/2 Cod Penal pe faptul eschivării cu rea voinţă de la exercitarea obligaţiilor părinteşti, fapt care a determinat plasamentul copiilor în serviciul de asistenţă parentală profesionistă. La 18.05.2023 de către Judecătoria Edineţ sediul Donduşeni a fost emisă sentinţa de condamnare al lui Caraiman Viorica în baza art.201/2 Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă în mărime de 70 ore muncă neremunerată.

Constatându-se existenţa unui pericol pentru viaţa şi sănătatea copiilor, conform prevederilor art.10 din Legii nr.140 din 14.06.2013, autoritatea tutelară locală a dispus înaintarea acțiunii civile privind luarea copiluilui de la mama Caraiman Viorica fară

decaderea din drepturile părinteşti. Astfel la 24.10.2023 a fost emisă hotărârea Judecătoriei Edineţ sediul Donduşeni prin care s-a decis luarea copiilor fară decăderea din drepturile părinteşti a mamei.

La 17.03.2023 la şedinţa echipei multidisciplinare a Primăriei satului Baraboi a fost pus în discuţie situaţia familiei Caraiman şi verificarea posibilităţii reintegrării copiilor ***** şi ***** în familia biologică. În cadrul şedinţei s-a stabilit că mama copiilor nu a îndeplinit toate condiţiile stabilite la luarea copiilor din familie fară decăderea din drepturile părinteşti şi anume nu s-a angajat în câmpul muncii, nu a făcut curăţenie în toată locuinţa, nu a procurat alimente, nu a procurat lemne de foc pentru iarnă, nu are surse financiare, nu şi-a schimbat comportamentul, este agresivă faţă de membrii echipei multidisciplinare.

Menționează că Caraiman Vorica la moment concubinează cu ***** în *****. Conform evaluării iniţiale din 08.06.2023 efectuate în gospodăria lui ***** din ***** şi avizului echipei multidisciplinare nr. 81 din 12.06.2023 s-a stabilit că casa de locuit constă dintr-o odaie locuibilă. La momentul evaluării locuinţa se afla într-o stare mizerabilă, neîngrijită cu miros puternic de fum de ţigări şi miros urât de produse alterate. Venitul familiei este constituit din pensia lui ***** în mărime de 1300 lei. Această familie face abuz de alcool, ***** are *****. Nu este capabil de a creşte şi educa doi copii minori. Conform concluziei comisiei familia nu are condiţii favorabile de trai pentru copii, aceştea fiind supuși factorilor de risc.

Se menționează faptul că s-a încercat integrarea copiilor în familia extinsă, însă atât bunica din partea tatălui - *****, cât şi verişoara mamei ***** au refuzat luarea copiilor.

Conform raportului întrevederii întocmit de Donos Svetlana s-a stabilit că din luna august 2022 până în prezent mama a vizitat de două ori copiii: la data de 04.01.2023 şi 24.03.2023. La prima întrevedere din 04.01.2023 au participat ambii copii, iar la întrevederea din 24.03.2023 a participat doar minora *****, copilul ***** categoric a refuzat să participe. Intâlnirile nu au fost soldate cu succes. La expirarea termenului de 6 luni prevăzut de Lgea 140 din 14.06.2013, conform concluziei echipei multidisciplinare s-a luat decizia la data de 12.07.2023 de a fi înaintată în instanţa de judecată cererea de chemare în judecată referitor la decăderea din drepturile părinteşti a lui Caraiman Viorica în privinţa minorilor ***** şi *****.

În baza scrisorii de înştiinţare SEAI Făleşti nr.919 din 07.03.2023 s-a stabilit că Caraiman Viorica la 07.03.2023 a fost radiată din evidenţa de pe adresa ***** şi înregistrată cu domiciliu în *****.

Relatează reclamantul că prin eschivarea de la obligaţiunile părinteşti a mamei Caraiman Viorica faţă de copiii ***** şi *****, le-au fost încălcate şi neglijate aceste drepturi, atrăgând după sine neîndeplinirea obligaţiunilor părinteşti stipulate în lege.

În drept, cererea de chemare în judecată se întemeiază pe prevederile art.53, 58, 60, 67-68 Codul familiei, art.60 alin.(2), 166-167 Cod de procedură civilă și art.3, 8 lit.h) din Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți nr.140 din 14.06.2013.

Prin încheierea Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 24.10.2023 a fost antrenat în proces în calitate de intervenient accesoriu Direcția Generală Asistență Socială, Protecția Familiei a Consiliului raional Briceni.

Solicită Primăria comunei Baraboi raionul Dondușeni decăderea din drepturile părintești a mamei CaraimanViorica, născută la *****, IDNP *****, domiciliată în *****, în privința copiilor minori *****, născută la *****, IDNP ***** și *****, născut la *****, IDNP *****, cu menținerea copiilor în Serviciul Asistență Parentală Profesionistă.

Poziția primei instanțe:

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 30.01.2024 acțiunea civilă s-a admis, s-a decăzut din drepturi părintești Botezat (Caraiman)Viorica, născută la *****, IDNP *****, domiciliată în *****, în privința copiilor săi: fiica ***** *****, născută la ***** în *****, Republica Moldova, IDNP ***** (actul de naștere *****, înregistrat la ***** de Serviciul Stare Civilă Dondușeni, Republica Moldova) și fiul *****, născut la ***** în *****Republica Moldova, IDNP ***** (actul de naștere *****, înregistrat la ***** de Primăria Baraboi, raionul Dondușeni Republica Moldova), cu menținerera în continuiare a copiilor nominalizați în Serviciul de Asistență Parentală Profesionistă. S-a încasat de la Botezat (Caraiman) Viorica în bugetul de stat suma de 100,00 lei cu titlu de cheltuieli judiciare (taxa de stat de la plata căreia reclamantul a fost scutit de drept la depunerea cererii de chemare în judecată).

Solicitarea apelantului:

La 12.02.2024 avocatul Dzicovscaa Odetta în interesele apelantei Botezat (Caraiman) Viorica, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 31.01.2024, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie respinsă.

Argumentele părților:

În susținerea cererii de apel s-a invocat că acțiunea civilă s-a examinat în lipsareprezentantului Primăriei Baraboi r.Dondușeni, structutii teritoriale de asistență socială Dondușeni și Bricen, care au solicitat examinarea cauzei în lipsa lor, întocmind avizele și ancheta socială. Apelanta nu este de acord cu hotărârea adoptată și

menționează că dorește să crească și să educe copiii minori. Susține că după decesul tatălui biologic al copiilor, situația în familie a devenit precară din motiv că dânsa nu dispunea de venituri regulate, nu era angajată în câmpul muncii, iar toate sursele financiare de care dispunea era pensia de dizabilitate.

La 26.10.2023 a încheiat altă căsătorie și s-a stabilit cu traiul în gospodăria soțului său *****, situată în *****, unde duc trai și viață comună, dispun de buget comun, format din realizarea produselor comerciale, având venit stabil lunar din această activitate în mărime de 7000 lei.

Indică că conform anchetei sociale de evaluare a situației familiei Botezat există condiții de trai pentru creșterea și educația copiilor, deoarece dânsa împreună cu soțul au creat condiții de trai, au efectuat reparație în odaia suplimentară celei unde locuiesc, camera se încălzește, iar toate sursele necesare pentru a locui în această gospodărie există (apă, mașină de spălat, încălzire la sobă, televizor, aragaz), fapt confirmat prin ancheta socială.

Declarațiile părților în ședința de judecată:

În ședința de judecată apelanta Caraiman (Botezat) Viorica a solicitat casarea hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie respinsă.

Reprezentantul apelantei, avocatul Marco Dumitru a solicitat admiterea apelului și casarea hotărârii contestate, cu respingerea acțiunii civile.

Reprezentantul intervenientului accesoriu Direcția Asistență Socială Dondușeni a solicitat respingerea apelului cu menținerea hotărîrii instanței de fond, indicînd că actualele condiții la fel nu sunt favorabile pentru copii iar în familia parentală copii se simt cu adevarat bine, fiind îngrijiți și stabiliți în condiții decente de trai.

Minora ***** în ședința instanței de apel a declarat că se simte mai bine în familia parientală, are sentimente neplăcute când o vede pe mama, iar fratele ***** când o vede pe mama plânge foarte tare. În familia parentală dispune de camera sa pe care o împarte cu o altă fetiță, iar fiecare copil își are patul său. Atitudinea părinților adoptatori față de ea și fratele său este frumoasă, nu este supusă pedepselor fizice și acolo se simte în siguranță. Mama bilogică i-a vizitat în acest interval de timp odată, dar și atunci fratele său a fost foarte stresat. Nu dorește întoarcerea către mama sa biologică și nici nu doreste să locuiască împreună cu ea și cu barbatul ales de mama sa, deoarece nu are încredere, dar nici condiții.

Reprezentantul intimatului Primăria s.Barboi r.Dondușen și a intervenientului accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Briceni, legal citați, în ședința de judecată nu s-au prezentat.

Potrivit art.379 alin.2 CPC, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces, a materialelor din dosar și a normei legale relevante speței, Colegiul consideră necesar de a respinge apelul, din considerentele ce urmează.

Colegiul civil reţine că dispozitivul hotărârii contestate a fost pronunţat la 31.01.2024, iar apelul a fost declarat la 12.02.2024, ceea ce confirmă respectarea termenului de contestare a hotărârii.

Potrivit art.385 lit.a) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să mențină hotărîrea primei instanţe.

Actele cauzei certifică faptul că copiii minori *****, a.n.*****, IDNP ***** și *****, a.n.*****, IDNP *****, potrivit copiei certificatelor de naștere au înregistrați în calitate de părinți pe tata *****, IDNP ***** și mama Caraiman Viorica, IDNP *****. La ***** tatăl copiilor ***** a decedat. După decesul lui ***** copiii au continuat să locuiască împreună cu mama lor în *****.

Conform dispoziției autorității tutelare din cadrul Primăriei Baraboi raionul Dondușeni nr.23/6 și nr.24/6 din 17.08.2022 copiii ***** și ***** au fost luați de la mama acestora Caraiman Viorica, pe motivul pericolului iminent /f.d.26, 27/. Iar prin dispoziția autorității tutelare privind plasamentul de urgență a copilului nr.25/6 și nr.26/6 din 17.08.2022 copiii ***** și ***** au fost plasați de urgență în serviciul de tip familial pe un termen de până la 72 ore, cu posibilitatea prelungirii termenului de plasament până la 45 zile /f.d.28, 29/.

Prin hotărârea Judecătoriei Edineț sediul Dondușeni nr.2-1276/2022 din 24.10.2022 s-a admis acțiunea civilă înaintată de Primăria satului Baraboi raionul Dondușeni, Autoritatea tutelară Baraboi către Caraiman Viorica cu privire la luarea copiilor fără decăderea din drepturile părintești. Copiii minori ***** și ***** au fost luați de la mama Caraiman Viorica fără decăderea din drepturile părintești cu menținerea copiilor în Serviciul Asistență parentală profesionistă / f.d.30/.

Prin dispoziția autorității tutelare teritoriale nr.51 și nr.52 din 01.12.2022 privind plasamentul planificat al copilului, s-a dispus plasarea copiilor ***** și ***** în serviciul de plasament de tip familial asistență parentală profesionistă din cadrul DASPF Dondușeni în familia asistentului profesionist *****, în *****, în plasament planificat de scurtă durată /f.d.38,39/.

Prin sentința Judecătoriei Edineț sediul Dondușeni nr.1-1/2023 din 18.05.2023 Caraiman Viorica a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de

art.201[2] Cod penal- exercitarea necorespunzătoare a obligațiilor părintești, fiindu-i aplicată pedeapsa penală sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității pe o durată de 70 ore /f.d.32,33/.

Potrivit sentinței Caraiman Viorica în perioada anului 2022 intenționat s-a eschivat cu rea-voință de la exercitarea obligațiilor părtintești, nu și-a executat obligația de întreținere, educare a copiilor minori ***** și *****. Copiii nu sunt hrăniți, sunt murdari și flămânzi, au pediculoză, deseori rămâneau fără supraveghere, condiții ce au pus în pericol siguranța și sănătatea copiilor, acțiuni ce a determinat ca rezultat plasarea copiilor minori în baza deciziior autorităților tutelare în serviciul de plasament de tip familial/asistență parentală profesionistă.

La 27.07.2023 Primăria comunei Baraboi raionul Dondușeni s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Botezat (Caraiman) Viorica, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Dondușeni privind decăderea din drepturile părintești față de copiii *****, născută la *****, IDNP ***** și *****, născut la *****, IDNP *****, cu menținerea copiilor în Serviciul Asistență Parentală Profesionistă, menționând că la moment Caraiman Vorica concubinează cu ***** în *****.

Potrivit informației Agenției Servicii Publice din 11.10.2023, Caraiman Viorica a fost radiată de la evidență din ***** la 08.08.2023 și în aceiași zi a înregistrat domiciliul în ***** /f.d.86/. La 26.10.2023 Caraiman Virica a înregistrat căsătoria cu ***** la Primăria s.Cotiujeni r.Briceni.

Prin încheierea Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 24.10.2023 a fost antrenat în proces în calitate de intervenient accesoriu Direcția Generală Asistență Socială, Protecția Familiei a Consiliului raional Briceni.

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 30.01.2024 acțiunea civilă s-a admis, s-a decăzut din drepturi părintești Botezat (Caraiman)Viorica, născută la *****, IDNP *****, domiciliată în *****, în privința copiilor săi: fiica ***** Caraiman, născută la ***** în *****, Republica Moldova, IDNP ***** (actul de naștere *****, înregistrat la ***** de Serviciul Stare Civilă Dondușeni, Republica Moldova) și fiul *****, născut la ***** în *****Republica Moldova, IDNP ***** (actul de naștere *****, înregistrat la ***** de Primăria Baraboi, raionul Dondușeni Republica Moldova), cu menținerera în continuiare a copiilor nominalizați în Serviciul de Asistență Parentală Profesionistă. S-a încasat de la Botezat (Caraiman) Viorica în bugetul de stat suma de 100,00 lei cu titlu de cheltuieli judiciare (taxa de stat de la plata căreia reclamantul a fost scutit de drept la depunerea cererii de chemare în judecată).

La 12.02.2024 avocatul Dzicovscaa Odetta în interesele apelantei Botezat (Caraiman) Viorica, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Bălți sediul Fălești

din 31.01.2024, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie respinsă.

În conformitate cu dispozițiile art.373 alin.1,2 Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Iar alin.6 din art.373 Cod de procedură civilă statuiază că apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepția cazurilor cînd consimte și cînd hotărîrea este atacată și de alți participanți la proces.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres, obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit art.5 alin.1 Cod de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Conform art.118 alin.(1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Potrivit art.121 Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului.

În conformitate cu art.130 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Colegiul civil și de contencios administrativ concretizează că în speță obiectul juridic litigios constituie decăderea din drepturi părintești.

Instanța de apel precizează că prin drepturile părinteşti, de care părinţii pot fi decăzuţi, se subînţeleg drepturile pe care părinţii le au asupra copilului pînă la atingerea majoratului acestuia sau obţinerii capacităţii depline de exerciţiu, şi sunt legate de educaţia, de dezvoltarea fizică, intelectuală şi spirituală a copiilor. Părinţii având prioritate la educaţia lor faţă de oricare alte persoane.

Conform art.60 alin.2 Codul familiei, părinţii poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală şi spirituală a copiilor şi au prioritate la educaţia lor faţă de oricare alte persoane.

Articolul 62 la alin.1 și 4 din Codul familiei stipulează că drepturile părinţilor nu pot fi exercitate contrar intereselor copilului lor. Părinţii nu pot prejudicia sănătatea fizică şi psihică a copilului. Părinţii poartă răspundere, în modul stabilit, pentru exercitarea drepturilor părinteşti în detrimentul intereselor copilului.

Totodată, art.74 alin.1 Codul familiei direct indică că părinţii sânt obligaţi să-şi întreţină copiii minori şi copiii majori inapţi de muncă care necesită sprijin material.

Conform art.68 alin.1,2 Codul familiei, decăderea din drepturile părinteşti are loc numai pe cale judecătorească. Acţiunea privind decăderea din drepturile părinteşti poate fi pornită de celălalt părinte, tutorele copilului, autoritatea tutelară locală/teritorială.

Colegiul concretizează că temeiurile de decădere din drepturi părinteşti sunt stipulate la art.67 Codul familiei şi anume: părinţii pot fi decăzuţi din drepturile părinteşti dacă:

a) se eschivează de la exercitarea obligaţiilor părinteşti, inclusiv de la plata pensiei de întreţinere;

b) refuză să ia copilul din maternitate sau dintr-o altă instituţie curativă, educativă, dintr-o instituţie de asistenţă socială sau alta similară;

c) fac abuz de drepturile părinteşti;

d) se comportă cu cruzime faţă de copil, aplicînd violenţa fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului;

e) prin comportare amorală, influenţează negativ asupra copilului;

f) suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie;

g) au săvîrşit infracţiuni premeditate contra vieţii şi sănătăţii copiilor sau a soţului; precum şi

h) în alte cazuri cînd aceasta o cer interesele copilului.

Fiecare din temeiurile arătate reprezintă un temei independent pentru formularea unei cereri de decădere din drepturile părinteşti a unuia sau a ambelor părinţi. Totodată, nu exclude posibilitatea înaintării acţiunii pe unul sau mai multe temeiuri de decădere din drepturile părinteşti a unuia sau a ambelor părinţi.

Instanța de apel remarcă faptul că dispoziţiile art.67 din Codul familiei nu pot fi aplicate în mod automat, ci numai în urma unei examinări din partea instanţelor judecătoreşti, pentru a stabili:

1) dacă au fost săvârşite abateri grave de către părinte, în privinţa persoanei copilului şi

2) dacă este în interesul superior al copilului, aplicarea unei astfel de măsuri.

În jurisprudenţa sa, Curtea Europeană a menţionat că măsurile ce implică decăderea din drepturile părinteşti ar trebui să fie aplicate numai în circumstanţe excepţionale şi pot fi justificate, doar dacă sunt motivate de o cerinţă imperativă, care se referă la interesele copilului. Pentru identificarea interesului superior al copiilor, într-un caz particular, trebuie să se ţină cont de două aspecte: în primul rând, este în interesul suprem al copilului, ca legăturile sale cu familia să fie păstrate, cu excepţia cazurilor, în care familia s-a dovedit a fi extrem de nepotrivită; şi, în al doilea rând, este în interesul superior al copilului, ca acesta să se dezvolte într-un mediu sigur şi liniştit.

Temeinicia acţiunii, care are ca obiect decăderea din drepturile părinteşti urmează a fi analizată având în vedere acţiunile sau inacţiunile, care pun în primejdie sănătatea fizică şi psihică a copilului, dezvoltarea lui morală, asigurarea condiţiilor de trai şi materiale, învăţătura şi instruirea copilului, circumstanţe, care de fapt şi constituie temelia măsurii decăderii din drepturile părinteşti.

Colegiul notează că ori de câte ori părinţii (sau unul dintre ei) exercită ocrotirea părintească într-un mod contrar intereselor minorului, periclitând prin aceasta dezvoltarea fizică, morală şi intelectuală a copilului, ei riscă să-şi piardă drepturile părinteşti pe cale judecătorească.

Instanța de apel reiterează că decăderea din drepturile părinteşti este sancţiunea prin efectul căreia părintele care îşi exercită drepturile sau îşi îndeplineşte obligaţiile părinteşti contrar intereselor copilului, îşi pierde aceste drepturi. Decăderea din drepturile părinteşti constituie o măsură ce poate fi luată numai în interesele minorului şi urmăreşte protejarea acestor interese.

În acțiunea civilă se invocă drept temei de decădere a lui Caraiman Viorica din drepturi părintești dispozițiile art.67 lit.a) Codul familiei, care prevede că părinţii pot fi decăzuţi din drepturile părinteşti dacă: se eschivează de la exercitarea obligaţiilor părinteşti, inclusiv de la plata pensiei de întreţinere și lit.d) se comportă cu cruzime faţă de copil, aplicînd violenţa fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului.

Potrivit hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.6 din 17.11.2014 Cu privire la practica judiciară de examinare a cauzelor civile ce ţin de decăderea din drepturile părinteşti, eschivarea de la exercitarea obligaţiilor părinteşti include acţiunile sau

inacţiunile sistematice ale părinţilor, care pun în pericol sănătatea fizică şi psihică a copilului, dezvoltarea lui morală, asigurarea condiţiilor de trai şi materiale, primejduiesc învăţătura şi instruirea copilului.

În așa mod, pentru ca o persoană să fie decăzută din drepturile sale de părinte în baza temeiului indicat în acțiune, trebuie constatată atât o eschivare cu rea credință de la exercitarea obligațiilor sale părintești cât și faptul că, această eschivare trebuie să aibă un caracter complet, adică, nu doar simpla constatare a neplății pensiei de întreținere, ci eschivarea cu rea-credință de la exercitarea tuturor obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere.

Colegiul reține că la dosar sunt anexate probe care confirmă temeinicia soluției primei instanțe privind decăderea Vioricăi Botezat din drepturile părintești față de copiii săi minori ***** și *****.

Astfel, potrivit evaluării inițiale din 17.08.2022 a situației copiilor ***** și ***** rezultă că există un pericol iminent asupra sănătății copiilor /f.d.12,13/.

În cadrul evaluării complexe a familiei Caraiman din 31.08.2022 s-a constatat că este o familie monoparentală, tata este decedat, mama este bolnavă și refuză să se interneze pentru tratament și investigații medicale /f.d.14-17/.

Potrivit evaluării complexe din 31.08.2022 copilul ***** este în vârsta adolescenței, mama nu are capacitatea de a vorbi eficient cu copilul, să-și asume responsabilități, rolul de părinte, să-și controleze emoțiile, vorbește cu un ton înalt cu membrii familiei; copilul înțelege că mama nu are capacitatea de a le oferi o educație bună /f.d.18-21/.

Potrivit evaluării complexe din 31.08.2022 copilul ***** este de o vârstă mică, nu este dezvoltat fizic conform vârstei, mama nu are capacitatea de a vorbi eficient cu copilul, să-și asume responsabilități, rolul de părinte, să-și controleze emoțiile, vorbește cu un ton înalt cu membrii familiei, iar copilul nu înțelege deoarece are o vârstă mică /f.d.22-25/.

Conform proceselor-verbale ale echipei multidisciplinare locale nr.4 din 17.03.2023 și nr.16 din 12.07.2023, întocmite de comisia formată în cadrul Primăriei satului Baraboi, raionul Dondușeni, s-a decis înaintarea în instanța de judecată a cererii pentru decăderea din drepturile părintești a lui Caraiman Viorica, față de copiii minori ***** și *****, pe motivul neglijării obligațiunilor părintești față de copii /f.d.34-35,57/.

Evaluarea inițială a situației familiei ***** și Caraiman Viorica din 08.06.2023 confirmă că nu sunt condiții favorabile pentru copii, există un risc iminent /f.d.36, 46/.

Prin Avizul nr.81 din 12.06.2023 echipa multidisciplinară a satului Mărăndeni, în urma evaluării condițiilor de trai, a decis că nu este posibilă reintegrarea copiilor minori ***** și ***** în familia Caraiman Viorica și ***** în ***** /f.d.37/.

Potrivit rapoartelor de evaluare psihologică a copiilor minori, întocmite de psihologul Sandu Liliana, se recomandă organelor competente să ia o hotărâre cu privire la un mediu sigur pentru copiii supuși violenței din partea mamei; asistență psihologică de lungă durată; relaxare, stare de bine și liniște; evitarea momentelor stresante/f.d.41-43/.

Conform anchetelor sociale întocmite de comisia din cadrul Primăriei ***** la 06.10.2023 și la 29.01.2024, în scopul examinării condițiilor locative și sociale ale Viorică Caraiman și a soțului *****, aceștia nu dispun de condiții locative și sociale, care corespund standardelor sanitaro-igienice necesare pentru a asigura creșterea, educarea și dezvoltarea normală a copiilor /f.d.93-94, 110/.

Colegiul reține că potrivit art.68 alin.3 Codul familiei, cererea privind decăderea din drepturile părinteşti se examinează cu participarea obligatorie a autorităţii tutelare locale/teritoriale.

Instanța de apel remarcă faptul, că ambele autorități tutelare: Dondușeni și Briceni au considerat oportună decăderea din drepturile părintești a mamei Caraiman Viorica față de copiii săi minori ***** și ***** /f.d.69, 109/.

Completul de judecată menționează că în speță este necesară decăderea Viorică Caraiman din drepturile părintești asupra copiilor minori, această măsură constituind un mijloc de apărare a intereselor primordiale al copiilor.

Potrivit jurisprudenţei CEDO, în cauzele de acest fel, examinarea elementelor care servesc cel mai bine interesele copilului este întotdeauna de o importanţă fundamentală *(cauza Johansen împotriva Norvegiei, hotărîrea din 07.08.1996, Culegerea 1996-III, paragraful 64*), interesul copilului trebuie considerat ca fiind primordial şi că doar un compartiment deosebit de nedemn poate determina ca o persoană să fie privată de drepturile sale părinteşti în interesul superior al copilului (*cauza Gnahore împotriva Franţei, nr.40.03/98, paragraful 59, CEDO 2000-IX şi Johansen citată anterior, paragraful 78*).

Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20.11.1989 consacră faptul, că în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

Aici menționează instanța de apel faptul că, factorul decisiv în adoptarea soluției de decădere din drepturile părintești a pîrîtei a fost poziția copilului ***** Caraiman, născută la *****, care cu fermitate a indicat în instanța de apel că nu-și doreste întoarcerea către mama sa biologică din cauza stărilor psihologice și fizice pe care le-a avut ea și fratele său *****, născut la *****, atunci cînd trăiau împreună cu mama. Viața

pe care au dus-o împreună cu ea, i-a creat ferma convingere de a nu-și dori întoarcerea spre casa mamei, mai mult că mama sa alege parteneri de viață nesiguri și nepotriviți din punct de vedere a copiilor.

În așa mod, între mama biologică și copii săi, mai ales cu cel mai mic, pe care nu l-a văzut circa 2 ani, s-a creat o ruptură iremediabilă, iar întoarcerea copiilor către mama bilogică, în condițiile actuale, ar putea crea un pericol real pentru viața și sănătatea acestora, dar și pentru dezvoltarea lor adecvată și armonioasă

În așa mod, la identificarea interesului superior al copiilor se va ține cont de două aspecte: în primul rând, este în interesul suprem al copilului ca legăturile sale cu familia să fie păstrate, cu excepția cazurilor în care familia s-a dovedit a fi extrem de nepotrivită; și în al doilea rând, este în interesul superior al copilului ca acesta să se dezvolte într-un mediu sigur și liniștit.

Astfel fiind, instanța constată că actualmente mama biologică a copililor vizați nu poate asigura copiilor săi un mediu sigur și liniștit, iar modul său de viață crează împiedimente copiilor de a fi sanătoși mental și fizic și de a se dezvolta conform vârstei sale. Or, plasarea copiilor într-un mediu neprietenos /localitate străină și parteneri nesiguri/, neoferirea de către mamă nici măcar a strictului necesar, impune Colegiului Civil soluția de a respinge apelul și a considera drept inumană soluția de rupere a copiilor din anturajul și condițiile cu care aceștea s-au obișnuit și unde se simt în siguranță și grijă doar pentru păstrarea legăturilor sale cu familia biologică, care nu acordă afecțiune, grijă și iubire, având doar titlul juridic de mamă, însă fără respectarea interesului superior al copiilor.

Relevă instanța de apel și faptul, că decăderea din drepturile părintești asupra copiilor minori nu este un proces și o situație ireversibilă, deoarece Caraiman Viorica, în cazul în care va remedia situația, va modifica comportamentul și va demonstra o altă atitudine față de copii, față de drepturile și obligațiile sale părintești, creând condiții favorabile creșterii și dezvoltării acestora, poate iniția, în conformitate cu prevederile art.70 Codul familiei, un alt proces civil privind restabilirea sa în drepturile părintești, din care a fost decăzută.

Or, potrivit normei de drept material, părinţii pot fi restabiliţi în drepturile părinteşti dacă au încetat împrejurările care au condus la decăderea lor din aceste drepturi şi dacă restabilirea în drepturile părinteşti este în interesul copilului. Restabilirea în drepturile părinteşti se face pe cale judecătorească, în baza cererii persoanei decăzute din aceste drepturi, cu participarea obligatorie a autorităţii tutelare teritoriale.

Din considerentele menţionate şi având în vedere faptul, că hotărârea primei instanţe este legală şi întemeiată, Completul de judecată al Curţii de Apel Bălți ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat de avocatul Dzicovscaia Odetta în interesele

apelantei Botezat (Caraiman) Viorica şi a menţine hotărârea Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 31 ianuarie 2024.

Conducându-se de prevederile art.385 lit.a) Codul de procedură civilă, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți, -

decide:

Respinge apelul declarat de avocatul Dzicovscaia Odetta în interesele apelantei Botezat (Caraiman) Viorica.

Menține hotărârea Judecătoriei Bălți sediul Fălești din 31 ianuarie 2024, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Primăria Baraboi raionul Dondușeni către Botezat (Caraiman) Viorica, intervenienți accesorii Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Dondușeni, Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Briceni privind decăderea din drepturile părintești.

Decizia este definitivă, fiind cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la comunicarea deciziei motivate, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, judecător **Elena Grumeza**

Judecătorii **Natalia Chircu** **Dumitru Corolevschi**